

CUPRINS

CAPITOLUL I. NOȚIUNI INTRODUCTIVE	1
<i>Secțiunea 1. Structura dreptului financiar</i>	1
§1. Finanțele publice	1
§2. Definiția dreptului financiar	3
<i>Secțiunea a 2-a. Izvoarele dreptului financiar</i>	3
§1. Norme constituționale	3
§2. Legislație principală	4
§3. Legislație secundară	5
§4. Legislație europeană	5
<i>Secțiunea a 3-a. Noțiuni specifice dreptului financiar</i>	6
<i>Secțiunea a 4-a. Raporturi de drept financiar</i>	7
§1. Dreptul bugetar	7
§2. Dreptul fiscal	10
2.1. Drept material fiscal	10
2.2. Drept procedural fiscal	11
2.3. Elementele raportului juridic fiscal	11
2.4. Procedura impunerii	14
<i>Secțiunea a 5-a. Instituții și autorități competente</i>	15
§1. Autorități naționale	15
1.1. Autorități centrale	15
1.2. Autorități locale	18
1.3. Autorități în teritoriu	20
§2. Autorități europene	21
§3. Autorități judiciare	22
3.1. Instanțe naționale	22
3.2. Instanțe europene	23
CAPITOLUL AL II-LEA. PROCEDURA BUGETARĂ	24
<i>Secțiunea 1. Aspecte generale</i>	24
§1. Sistemul bugetar	24
1.1. Definiție	24
1.2. Sistemul bugetar național	25
1.3. Sistemul bugetar al UE	27
§2. Sistemul de venituri și cheltuieli publice	27
2.1. Sursa finanțelor publice – veniturile publice	27
2.1.1. Bugetul de stat	28

2.1.2. Bugetele locale _____	29
2.1.2.1. Cote defalcate _____	30
2.1.2.2. Sume defalcate _____	30
2.1.2.3. Transferurile consolidabile _____	32
2.1.3. Bugetul asigurărilor sociale _____	33
2.1.4. Bugetul UE _____	33
2.2. Destinațiile finanțelor publice – cheltuielile publice _____	34
2.2.1. Bugetul de stat _____	35
2.2.2. Bugetele locale _____	35
2.2.3. Bugetul asigurărilor sociale _____	35
2.2.4. Bugetul UE _____	35
§3. Structura bugetului _____	37
3.1. Sistemul bugetar național _____	37
3.1.1. Principalele categorii de venituri _____	37
3.1.2. Principalele categorii de cheltuieli _____	38
3.2. Sistemul bugetar european _____	39
§4. Principiile procedurii bugetare _____	40
4.1. Principii generale _____	40
4.1.1. Principiul universalității _____	40
4.1.2. Principiul neafectării veniturilor _____	41
4.1.3. Principiul publicității _____	41
4.1.4. Principiul unității _____	42
4.1.5. Principiul anualității _____	43
4.1.6. Principiul specializării _____	43
4.1.7. Principiul unității monetare _____	44
4.1.8. Principiul echilibrului bugetar _____	44
4.2. Alte reguli bugetare _____	44
<i>Secțiunea a 2-a. Elaborarea bugetelor</i> _____	45
§1. Ordonatorul de credite _____	45
§2. Cadrul bugetar al României _____	46
§3. Elaborarea bugetului de stat _____	47
3.1. Elaborarea indicatorilor macroeconomici și sociali _____	47
3.2. Stabilirea limitelor de cheltuieli _____	48
3.3. Scrisoarea-cadru _____	48
3.4. Elaborarea propunerilor bugetare _____	49
3.5. Definitivarea limitelor de cheltuieli _____	50
3.6. Definitivarea propunerilor de proiect _____	50

3.7. Elaborarea proiectelor de buget și proiectelor legilor bugetare anuale _____	50
3.8. Înșușirea proiectelor de buget și de legi bugetare anuale _____	51
3.9. Înaintarea spre aprobare _____	51
§4. Elaborarea bugetelor locale _____	52
4.1. Elaborarea indicatorilor macroeconomici și sociali _____	52
4.2. Stabilirea limitelor de cheltuieli _____	53
4.3. Scrisoarea-cadru _____	53
4.4. Elaborarea propunerilor de proiect _____	53
4.5. Centralizarea propunerilor de proiect _____	53
4.6. Definitivarea limitelor de cheltuieli _____	54
4.7. Definitivarea proiectelor de buget _____	54
4.8. Controlul bugetelor locale _____	54
4.9. Înaintarea spre aprobare _____	55
§5. Elaborarea bugetelor fondurilor speciale _____	55
5.1. Bugetul asigurărilor sociale de stat _____	55
5.2. Bugetul asigurărilor pentru șomaj _____	55
5.3. Bugetul asigurărilor de sănătate _____	56
§6. Elaborarea bugetului Uniunii Europene _____	56
6.1. Estimările instituțiilor europene _____	56
6.2. Elaborarea proiectului de buget _____	56
6.3. Lectura Consiliului _____	57
6.4. Lectura Parlamentului _____	57
6.4.1. Adoptarea simplă – a doua lectură a Consiliului _____	57
6.4.2. Adoptarea complexă – Comitetul de conciliere _____	57
<i>Secțiunea a 3-a. Aprobarea bugetelor _____</i>	57
§1. Aprobarea bugetului de stat _____	57
§2. Aprobarea bugetelor locale _____	58
§3. Adoptarea bugetelor fondurilor speciale _____	60
§4. Aprobarea bugetului Uniunii Europene _____	60
<i>Secțiunea a 4-a. Execuția bugetară _____</i>	61
§1. Execuția bugetară în sistemul bugetar național _____	62
1.1. Repartizarea pe trimestre a veniturilor și cheltuielilor bugetare _____	62
1.2. Execuția de casă _____	64
1.3. Realizarea veniturilor la buget _____	65
1.4. Efectuarea cheltuielilor bugetare _____	66
1.4.1. Etapa preliminară _____	67

1.4.2. Etapa principală _____	68
1.4.2.1. Angajarea creditului bugetar _____	69
1.4.2.1.1. Contracte administrative _____	70
1.4.2.1.2. Contractul de muncă ori actul administrativ de numire _____	72
1.4.2.1.3. Decizii ale ordonatorului de credite _____	73
1.4.2.2. Lichidarea cheltuielilor _____	74
1.4.2.3. Ordonanțarea cheltuielilor _____	76
1.4.2.4. Plata _____	77
1.5. Monitorizarea exercitată de Ministerul Finanțelor Publice _____	77
1.6. Modificarea destinației creditelor bugetare _____	77
1.6.1. Virarea de credite _____	78
1.6.2. Transferul de credite _____	78
1.6.3. Suplimentarea de credite _____	79
1.6.4. Anticiparea de credite _____	79
1.6.5. Blocarea de credite _____	80
1.6.6. Anularea de credite _____	80
§2. Execuția bugetară în sistemul bugetar al Uniunii Europene _____	80
2.1. Gestiunea directă – centralizată _____	81
2.2. Gestiunea directă – partajată cu statele membre _____	81
2.3. Gestiunea indirectă _____	82
2.4. Operațiuni de venituri _____	82
2.5. Operațiuni de cheltuire _____	82
<i>Secțiunea a 5-a. Încheierea procedurii bugetare anuale</i> _____	83
§1. Încheierea procedurii bugetare în sistemul bugetar național _____	83
1.1. Bugetele centrale _____	83
1.2. Bugetele locale _____	84
§2. Încheierea procedurii bugetare în sistemul bugetar al Uniunii Europene _____	84
<i>Secțiunea a 6-a. Controlul exercițiului financiar</i> _____	84
§1. Controlul în sistemul bugetar național _____	84
1.1. Controlul intern/managerial _____	85
1.2. Controlul financiar preventiv _____	85
1.3. Auditul public intern _____	86
1.4. Controlul ulterior al Curții de Conturi _____	87
§2. Controlul financiar al bugetelor centrale _____	87

§3. Controlul financiar al bugetelor locale _____	87
§4. Controlul în sistemul bugetar al Uniunii Europene _____	88
4.1. Audit intern _____	88
4.2. Audit extern _____	88
<i>Secțiunea a 7-a. Răspunderea ordonatorilor de credite în procedura bugetară _____</i>	88
§1. Aspecte privind răspunderea penală _____	89
§2. Aspecte privind răspunderea contravențională _____	90
<i>Secțiunea a 8-a. Insolvența unităților administrativ-teritoriale _____</i>	91
§1. Starea de criză financiară _____	91
§2. Starea de insolvență _____	93

CAPITOLUL AL III-LEA. REGIMUL JURIDIC AL DREPTURILOR ȘI OBLIGAȚIILOR FISCALE _____ 95

<i>Secțiunea 1. Temeiul faptic și legal al drepturilor și obligațiilor fiscale _____</i>	95
§1. Principiile fiscalității _____	95
§2. Drepturile și obligațiile fiscale _____	96
§3. Tipuri de obligații fiscale – aspecte generale _____	98
3.1. Impozitele _____	98
3.1.1. Impozitele directe _____	99
3.1.1.1. Persoanele juridice _____	99
3.1.1.2. Persoanele fizice _____	101
3.1.1.3. Entitățile fără personalitate juridică _____	104
3.1.2. Impozitele indirecte _____	104
3.1.3. Impozitele centrale _____	105
3.1.4. Impozitele și taxele locale _____	105
3.2. Taxele _____	106
3.3. Contribuțiile sociale _____	107
3.4. Alte sume _____	107
§4. Elementele raportului juridic de impunere _____	107
4.1. Subiectul impunerii _____	108
4.1.1. Contribuabilul _____	108
4.1.2. Plătitorul _____	109
4.1.3. Persoana impozabilă _____	110
4.1.4. Suportatorul impunerii _____	111
4.2. Faptul juridic generator al impunerii _____	111
4.3. Obiectul impunerii _____	113
4.4. Cota de impunere _____	114

4.5. Lichidarea și colectarea impunerii _____	115
4.6. Consecințele juridice ale neexecutării obligațiilor fiscale _____	117
§5. Optimizarea fiscală _____	119
§6. Activitate dependentă vs. activitate independentă _____	121
<i>Secțiunea a 2-a. Obligațiile fiscale directe ale persoanei juridice</i> _____	122
§1. Impozitul pe profit _____	122
1.1. Persoane impozabile _____	123
1.1.1. Definiție și forme de persoane juridice _____	123
1.1.2. Capacitatea fiscală _____	126
1.1.3. Condiții generale privind răspunderea fiscală _____	126
1.2. Determinarea impozitului pe profit – calculul rezultatului fiscal _____	127
1.2.1. Sfera de cuprindere a impozitului _____	127
1.2.2. Baza impozabilă _____	128
1.2.3. Deductibilitatea cheltuielilor _____	130
1.2.4. Rezerve și provizioane _____	134
1.2.5. Regimul bunurilor – Amortizarea fiscală _____	135
1.3. Regimul contabil _____	137
1.3.1. Redactarea documentelor justificative _____	138
1.3.2. Înregistrarea documentelor justificative _____	140
1.3.3. Întocmirea situațiilor contabile recapitulative _____	141
1.3.4. Întocmirea declarațiilor fiscale _____	144
1.4. Declararea și plata impozitului _____	144
1.5. Regimul fiscal aplicabil fuziunilor, divizărilor totale, divizărilor parțiale, transferurilor de active și achizițiilor de titluri de participare între persoane juridice române ori în cadrul Uniunii Europene _____	145
1.5.1. Operațiuni naționale _____	145
1.5.2. Operațiuni între societăți din România și societăți din alte state membre ale Uniunii Europene _____	147
1.6. Regimul fiscal aplicabil societăților-mamă și filialelor acestora din diferite state membre _____	149
1.7. Norme împotriva practicilor de evitare a obligațiilor fiscale care au incidență directă asupra funcționării pieței interne _____	150
§2. Impozitul pe venitul microîntreprinderilor _____	151
2.1. Persoane impozabile _____	151

2.2. Regimul fiscal _____	152
§3. Entitatea fără personalitate juridică _____	156
3.1. Forme de lucru _____	156
3.2. Tratatamentul fiscal _____	157
§4. Angajarea răspunderii solidare _____	157
§5. IP versus IVM _____	159
<i>Secțiunea a 3-a. Obligațiile fiscale directe ale persoanei fizice</i> __	160
§1. Persoane impozabile _____	160
1.1. Capacitatea fiscală a persoanei fizice _____	161
1.2. Reprezentarea fiscală _____	161
1.3. Transmiterea calității de contribuabil _____	162
§2. Moduri de stabilire a veniturilor impozabile _____	162
2.1. Reținerea la sursă _____	162
2.2. Regimul de autoimpunere _____	163
2.2.1. Sistemul forfetar _____	163
2.2.2. Sistemul real _____	164
2.2.3. Autoimpunerea impozitului pe venit (și a contribuțiilor sociale) _____	165
2.3. Sistemul contabil aplicabil persoanelor fizice _____	167
§3. Impozitul pe venit – forme și venituri impozabile _____	172
3.1. Veniturile din activități independente _____	173
3.2. Veniturile din proprietate intelectuală _____	177
3.3. Veniturile din salarii și veniturile asimilate _____	178
3.3. Veniturile din cedarea folosinței bunurilor _____	180
3.4. Veniturile din investiții _____	182
3.5. Veniturile din pensii _____	185
3.6. Veniturile din activități agricole, silvicultură și piscicultură _____	186
3.7. Veniturile din premii și jocuri de noroc _____	187
3.8. Veniturile din transferul proprietăților imobiliare _____	188
3.9. Veniturile din alte surse _____	189
3.10. Venitul net anual impozabil _____	189
<i>Secțiunea a 4-a. Contribuțiile sociale</i> _____	191
§1. Regimul juridic general _____	191
§2. Contribuțiile de asigurări sociale datorate bugetului asigurărilor sociale de stat – pensii _____	193
2.1. Contribuabilii/plătitorii de venit _____	193
2.2. Veniturile pentru care se datorează contribuția _____	194
2.3. Cotele de contribuții sociale obligatorii _____	196

2.4. Stabilirea, plata și declararea contribuțiilor _____	196
§3. Contribuțiile de asigurări sociale de sănătate datorate bugetului Fondului național unic de asigurări sociale de sănătate _____	197
3.1. Veniturile pentru care se datorează contribuția _____	198
3.2. Cotele de contribuții sociale obligatorii _____	200
3.3. Stabilirea, plata și declararea contribuțiilor _____	200
§4. Contribuția asiguratorie pentru muncă _____	201
4.1. Contribuabilii/plătitorii de venit _____	201
4.2. Veniturile pentru care se datorează contribuția _____	201
4.3. Cotele de contribuții sociale obligatorii _____	201
4.4. Stabilirea, plata și declararea contribuțiilor _____	201
<i>Secțiunea a 5-a. Obligații fiscale indirecte. TVA _____</i>	202
§1. Aspecte generale _____	202
§2. Persoana impozabilă _____	204
2.1. Criterii de determinare _____	205
2.2. Înregistrarea în scopuri de TVA _____	213
§3. Operațiuni taxabile _____	219
3.1. Livrarea de bunuri _____	219
3.2. Prestarea de servicii _____	222
3.3. Schimbul de bunuri ori servicii _____	226
3.4. Achizițiile intracomunitare de bunuri _____	226
3.5. Importul de bunuri _____	228
3.6. Scutiri _____	229
§4. Determinarea TVA _____	231
4.1. Faptul generator și exigibilitatea TVA _____	231
4.2. Baza de impozitare _____	235
4.3. Regimul deducerilor _____	239
4.3.1. Reguli de fond privind deducerea TVA _____	243
4.3.2. Reguli de formă privind deducerea TVA. Factura _____	247
4.3.3. Ipoteze speciale _____	251
4.3.4. Deducerea la TVA și fraudă _____	253
4.4. Regimuri speciale în materie de TVA _____	255
§5. Cotele TVA _____	256
§6. Obligații contabile și declarative. Decontul de TVA _____	257
6.1. Obligații contabile _____	257
6.2. Obligații declarative _____	258
§7. Plata TVA. Rambursarea TVA _____	259

<i>Secțiunea a 6-a. Obligații fiscale indirecte. Accize</i>	262
§1. Aspecte generale	262
§2. Accize armonizate	262
2.1. Produse accizabile	262
2.2. Persoane impozabile	264
2.3. Regimul suspensiv de accize	264
2.4. Regimul de stabilire a obligațiilor fiscale	266
§3. Alte produse accizabile	268
<i>Secțiunea a 7-a. Obligații fiscale către bugetele locale</i>	268
§1. Regimul juridic general	268
§2. Impozitul și taxa pe clădiri	269
§3. Impozitul și taxa pe teren	270
§4. Impozitul pe mijloacelor de transport	272
§5. Taxa pentru eliberarea certificatelor, avizelor și autorizațiilor	273
§6. Taxa pentru folosirea mijloacelor de reclamă și publicitate	273
§7. Impozitul pe spectacole	274
§8. Taxe speciale	275
§9. Alte taxe locale	275
<i>Secțiunea a 8-a. Taxe</i>	276
§1. Regimul juridic general	276
§2. Raportul juridic fiscal privitor la taxe	277
2.1. Subiectul	277
2.2. Conținutul raportului juridic	277
2.3. Baza de impunere	278
§3. Stabilirea și colectarea taxelor	278

CAPITOLUL AL IV-LEA. PROCEDURI DE STABILIRE ȘI

EVIDENȚIERE ALE OBLIGAȚIILOR FISCALE	280
<i>Secțiunea 1. Principiile procedurii fiscale</i>	280
<i>Secțiunea a 2-a. Competența organelor fiscale</i>	281
<i>Secțiunea a 3-a. Înregistrarea fiscală</i>	283
§1. Persoanele înregistrabile	283
§2. Procedura de înregistrare	285
2.1. Declarația de înregistrare fiscală	285
2.2. Codul de identificare fiscală	287
2.3. Certificatul de înregistrare fiscală	288
2.4. Registrul contribuabililor	289

<i>Secțiunea a 4-a. Actul administrativ fiscal</i>	290
<i>Secțiunea a 5-a. Stabilirea creanțelor și obligațiilor fiscale</i>	296
§1. Titlurile de creanță fiscală	296
1.1. Declarația fiscală	297
1.2. Decizia de impunere	300
1.3. Stabilirea bazei de impozitare prin estimare	302
§2. Rezerva verificării ulterioare	303
<i>Secțiunea a 6-a. Prescripția dreptului de a stabili creanțe fiscale</i>	303
<i>Secțiunea a 7-a. Control fiscal</i>	309
§1. Inspekția fiscală	310
1.1. Subiectele inspekției fiscale	310
1.2. Obiectul inspekției fiscale	310
§2. Reguli specifice derulării inspekției fiscale	311
2.1. Avizul de inspekție fiscală	311
2.2. Locul și durata inspekției fiscale	312
2.3. Obiectul inspekției fiscale	312
2.4. Drepturile și obligațiile contribuabilului	313
§3. Finalizarea inspekției fiscale	314
3.1. Acte fiscale de control	314
3.2. Concluziile inspekției fiscale	316
§4. Controlul inopinat	317
§5. Controlul antifraudă	318
§6. Verificarea situației fiscale personale	318
§7. Verificarea documentară	319

CAPITOLUL AL V-LEA. PROCEDURI DE STINGERE

A OBLIGAȚIILOR FISCALE	320
<i>Secțiunea 1. Executarea voluntară a obligațiilor fiscale</i>	320
§1. Plata	320
1.1. Cine poate face plata?	321
1.2. Termenul de plată	321
1.3. Modul de plată	322
1.4. Data plății	323
§2. Compensarea și dreptul de restituire/rambursare	324
§3. Restituirea de sume	325
§4. Ordinea stingerii obligațiilor fiscale	326

<i>Secțiunea a 2-a. Incidente în procedura de executare</i>	
<i>a obligațiilor fiscale</i> _____	327
§1. Obligațiile fiscale accesorii _____	327
§2. Înlesniri la plată _____	329
2.1. Constituirea de garanții _____	331
2.2. Măsurile asigurătorii _____	332
<i>Secțiunea a 3-a. Executarea silită a obligațiilor fiscale</i> _____	334
§1. Prescripția dreptului de a cere executarea silită și a dreptului de a cere restituirea _____	334
§2. Procedura de executare silită _____	336
2.1. Executarea silită prin poprire _____	340
2.2. Executarea silită a bunurilor mobile _____	342
2.3. Executarea silită a bunurilor imobile _____	343
§3. Valorificarea bunurilor puse sub sechestru _____	344
3.1. Valorificarea bunurilor prin înțelegerea părților _____	344
3.2. Valorificarea bunurilor prin vânzare directă _____	345
3.3. Valorificarea bunurilor prin vânzare la licitație _____	345

CAPITOLUL AL VI-LEA. CONTESTAREA ACTELOR EMISE DE ORGANELE FISCALE _____	347
<i>Secțiunea 1. Contestarea actelor emise de organele fiscale</i> _____	347
§1. Contestarea administrativă – procedură prealabilă obligatorie _____	348
§2. Contestarea judiciară a soluției din procedura prealabilă _____	353
2.1. Procedura în cazul acțiunilor în anulare _____	357
2.2. Procedura de judecată în cazul acțiunilor în obligația de a face _____	359
2.3. Suspendarea judiciară a executării actului administrativ fiscal _____	361
§3. Căi de atac _____	363
<i>Secțiunea a 2-a. Contestarea la executare silită</i> _____	364
<i>Secțiunea a 3-a. Contestarea procesului-verbal de sancționare a unei contravenții fiscale</i> _____	367

CAPITOLUL AL VII-LEA. DREPTUL FISCAL ÎN PLAN EXTRANAȚIONAL _____	369
<i>Secțiunea 1. Dreptul Uniunii Europene și obligațiile fiscale</i> _____	369
§1. Aspecte generale _____	369

§2. Impozitele directe în spațiul Uniunii Europene _____	369
2.1. Impunerea persoanei fizice _____	370
2.2. Impunerea persoanelor juridice _____	370
2.3. Interzicerea impunerilor interne discriminatorii _____	371
2.4. Obligația de neutralitate privitor la libertățile fundamentale _____	372
2.4.1. Nediscriminarea pe teme de cetățenie ori naționalitate _____	373
2.4.2. Libertatea de circulație a mărfurilor _____	374
2.4.3. Libertatea de circulație a persoanelor _____	375
2.4.3.1. Lucrătorii _____	375
2.4.3.2. Dreptul de stabilire _____	376
2.4.3.3. Impozitarea societăților _____	377
2.4.4. Libertatea de circulație a serviciilor _____	377
2.4.5. Libertatea de circulație a capitalurilor _____	379
§3. Impozitele indirecte în spațiul Uniunii Europene _____	379
3.1. TVA _____	380
3.2. Accize _____	380
3.3. Taxele vamale – Uniunea vamală _____	381
3.4. Interzicerea taxelor cu efect echivalent taxelor vamale _____	382
3.5. Interzicerea ajutoarelor de stat _____	383
§4. Cooperarea administrativă în materie fiscală _____	384
4.1. Cooperarea administrativă privind fiscalitatea directă _____	385
4.2. Cooperarea administrativă privind TVA _____	385
4.3. Cooperarea administrativă privind accizele _____	386
4.4. Recuperarea creanțelor fiscale _____	386
§5. Sesizarea Curții _____	386
BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ _____	387